

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת מועד קטן

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - ע' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תשנ"ט

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36
פניה"ק ירושלים תובב"א
טל : 571-2016 (02)

מסכת מועד קטן

פ"א משקין בית השלחין

גמ' ב. - ד :

רש"י - חגיגה יח. - ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת - ששה עצורים ממלאכה כשביעי, ורק השביעי עצור בכל מלאכה - מסור לחכמים (תלוי בהפסד)

משנתנו, ר"י - משקין בית השלחין (צמא) בחוה"מ ובשביעית [פסידא] ממעיין (וראב"ע אוסר במעיין חדש [אתי לאינפולי הקרקע סביבה])
אבל לא ממי קילון (דולה) [טירחא יתירא, דלמא פסקי ויטרח להביא ממק"א]
ומי גשמים [אטו/נעשית קילון]
ואין משקין בית הבעל (מיושב בעמק) [הרווחה] ור"מ מתיר אפי' במעיין חדש
עושין צרכי רבים במועד ומציינין קברות, ויוצאין על הכלאים (על האפילות, ירקות)

ר"י - אסור להפנות אמה להשקות גינתו וחורבתו בחוה"מ

מנכש ומשקה זרעים בשבת - רבה - מלאכת חורש, רב יוסף - זורע, אביי ורב כהנא - שניהן לרבה מנכש בכלאים לוקה משום מקיים כר"ע [כלאים שדך לא]

היתר משקה זרעים במקום פסידא בשביעית - אביי - כרבי דבזה"ז שביעית מדרבנן
רבא - אפי' לחכמים - תולדות מדרבנן חוץ מזמירה ובצירה הכתובים

בשביעית מותר לקשקש (עידור) תחת זית וגפן לסתום בקעים של אילן, ולמלאות נקעים מים, ולחפור גומא תחת גפן למים

חרישה בשביעית מח' ר' יוחנן ור' אלעזר אם לוקה [כלל פרט וכלל]
או לא [פרט בל"ת וכלל בעשה = כלל ופרט, לר' אילעא, הוי תולדה]

איסור חרישה בתוספת שביעית [לר' ישמעאל - הלל"מ י' נטיעות ילדות בבית סאה עד ר"ה, זקינות עד ל' יום קודם; ר"ע - גזה"כ בחריש ובקציר תשבות] ואינו לוקה [ג"ש שבת שבת]
לר"ש עד הפסח בשדה לבן ועד עצרת בשדה האילן, וב"ד דר"ג בטלום [התנו כל הרוצה לבטל יבא ויבטל, ג"ש שבת שבת - לפני מותר, הלל"מ"ס רק בזמן המקדש]

מותר להשקות בחוה"מ מנהרות המושכות מאגמים דלא פסקי,
מבריות של מי גשמים כשעוברת ביניהן אמת המים (לר"פ - שמספיקה לרוב השדה בב"א, לרב אשי - אפי' לב' וג' ימים),

מבריקה שמקבלת מים מבית השלחין הגבוה שעדיין מטפטפת ולא פסק המעיין הגבוה

לא ידלה מעריגה נמוכה לגבוה, מותר לדלות מים לירקות לאוכלן (רש"י - בחוה"מ) אבל לא ליפותן

גמ' ד. : - ו :

מותר לחזור ולחפור בחוה"מ עוגיות בורות תחת גפן וזית למים ישנים אבל לא חדשים

ראב"ע - אין עושין אמה בתחלה בחוה"מ [טירחא] ובשביעית [נר' כעודר, מכשיר אגפיה לזריעה ע"י העפר רך שנותן שם, ולחכמים מותר בשביעית
ומותר לתקן בחוה"מ אמה בת ו' טפחים שנסתמה עד טפח (אבל לא בפחות)
וספק בטפחים להעמידה עד ט' טפחים

בורות - דיחיד שצריך להן - חוטטין (להעלות צרורות)

דרבים שצריכים להן חפירה מותר,

שאין צריכים - חטיטה ולשפות סדקים מותר אבל לא חפירה

{ רמז לציון קברות מן התורה; שם אורחותיו רואה ישועה }

אין מציינין קברים על שלא מטמא באוהל, על הוודאות לכו"ע

אבל מציינין על הספיקות - סככות ופרעות (אבנים היוצאים מגדר) סמוך לביה"ק סמוך לרה"ר,

בית הפרס שנאבד בה קבר

מרחיקין ציון כל שהוא מהטומאה, רבי של רש"י - ובאבן גבון א"צ להרחיק
שדה מצויינת עם אילנות - ת"ק - בידוע שנחרש קבר בין האילנות אחרי שציננה, ומותר להכנס ע"י
ניפוח; ר"י - צריך שאילת בקי

ב' אבנים מצויינות ואין סיד ביניהם - ביניהם טהור
כשהסיד מרודה לכאן ולכאן ביניהם - ביניהם טמא אא"כ יש חורש ביניהם [החורש גרם שיקלף]

ד' מצרים מצויינים - הן טהורין וכל השדה טמאה
כלאים שניצן ניכר - יוצאין עליהם מיד
שכר פעולה ליוצאין על כלאים מתרומת הלשכה
ממעטין כלאים שנזרע ^{1/24}, ואחר התקנה - מפקירין כל השדה

גמ' ו: - ח:

ר"א בן יעקב - מושכין מים מאילן לאילן אבל לא לכל השדה בית הבעל וחכמים (ר"מ) מתירין
משקין שדה מטוננת (ליחה ויבשה)
מריציין (לרש"י - השקאה פורתא) שדה הבעל ערב שביעית שיצאו ירקות (הרווחה) בשביעית, בשביעית
למוצאי שביעית, אבל לא בשביעית לשביעית
לר"י אין צדין עכברים כדרכו בשדה לבן (בעל) בחוה"מ ושביעית [רש"י - מתקן השדה, ואין הפסד כ"כ]
רשב"א - בסמוך לשדה אילן מותר [יצאו לזה ויחריבו]
להחריב חורי נמלים - נותן מעפר חור אחר בב' עברי דנהר וגם (לרש"י) מריחוק פרסה - וחונקין
מתקן פירצה לגינה בחוה"מ - מח' אי בהוצא ודפנא או בצרור בלי טיט
ומותר לבנות כדרכו כותל חצר, כותל הגווחה לרה"ר, בשביעית אפי' כותל גינה
ראיית נגעים בחוה"מ - בטהור אסור [ר"י - וביום הראות - יש יום שלא (חתן, רגל, לרבא - אבל דבר
הרשות לא), רבי - דומיא דהמתנה ופינו את הבית]
הסגר ראשון (לרש"י - בסופו) - מותר
הסגר שני - ר"מ - להקל ולא להחמיר (לא יאמר "טמא")
חכמים, ר' יוסי - אסור [לטהרו או לטמאו - חייב להגיד]
ב' תנאי אליבא דרבי אם רואין במוסגר ולא במוחלט [צוותא דאשתו עדיף ליה (לרש"י) - מוחלט מותר
ומוסגר אסור]
או במוחלט ולא במוסגר [צוותא דעלמא עדיף ליה (לרש"י) - מוחלט משתלח ולא מוסגר]
ר"י - ימי ספירו אסור בתשמיש ולא בימי חלוטו
ר' יוסי בר"י, רבי - ספירו וק"י לימי חלוטו

ליקוט עצמות אביו ואמו - לר"מ מותר [שמחת הרגל עליו], לר' יוסי אסור [אבל]
לא מעוררין או מספידין מת תוך ל' יום לרגל (רש"י - אם מת תוך ל')
[רב - ספדן לוקח מעות לרגל, שמואל - לא משתכח מלב (רש"י - ואתי למיספד ברגל)]
בחוה"מ אין חופרין כוכין (בחפירה) וקברות (בבנין), אבל מחנכין (מקצר ומאריך) כוכין
עושין נברכת (לכביסה) במועד
עושין ארון כשהמת בחצר ולר"י רק בנסרים מוכנים ולרשב"ג יכול לנסר בצנעא בביתו

רש"י ח. - ח:

ליקוט עצמות צרורין בסדין - לרש"י - אע"פ שלא רואה, מתאבל עד שיקברו
אין חופרין כוכין - לרש"י - מחיים אבל לאחר מיתה מותר אפי' ביו"ט שני

גמ' ח : - יא.

אין נושאין במועד [אין מערבין שמחה בשמחה [ויעש שלמה...ז' ימים וז' ימים], שמניח שמחת הרגל,
ושמחת בחגך ולא באשתך, טירחא, דימתין ומבטל פו"ר]
אבל מותר במחזיר גרושתו, לישא בערב יו"ט

{נמחלו ישראל שלא עשו יו"כ בחינוך ביהמ"ק, ודוד על אותו עון;
מצוה שאפשר ע"י אחרים - תבחר הגדולה, אין מבטלין תורה }

נפטר מרבו ולן, צריך ליפטר ממנו פעם אחרת [כשלמה]

עושה אשה תכשיטיה במועד חוץ מסיד לר"י אא"כ יכולה לקלפו במועד [מצירה אבל שמחה לאחר
זמן]

תפירה - הדיוט (שלא יכול להוציא מלא מחט בתחיבות הרבה בב"א, שלא יכול לכוון חתיכת הבגד
בשפה החלוק) מותר כדרכו
אומן מפזר התפירה

מיטה - ת"ק, ר"מ - מסרגין שתי וערב אבל אין גודלים החבלים בתחלה
ר' יוסי - דוקא מומחין (שתי בלא ערב, ממתח הרפוי)
י"א - אין ממתחין - דאפשר למלא במאני

מעמידים תנור וכירים וריחים חדשים במועד לר"א - ובלבד שלא יגמור מלאכתן
לר"י - אין מכבשין (מנקר - חותך האבנים, נקב שיפול התבואה) ריחים בתחלה, ולי"א אף בישנה

מותר ליטול ציפני סוס וחמור שרוכב עליה, אבל לא לטחינה (ורב יהודה מתיר)

מותר לבנות איצטבא, רפואה לבהמה

אסור לעשות צימוקים מתמרים [רש"י - אסור לתקן ביו"ט מאכל דחול]
אא"כ דאל"ה יתלעו [כפרקמטיא האבד]

פרקמטיא כל שהוא אסור ובדבר האבד מותר; מציל חוב כדבר האבד

מותר לבנות תנור בחוה"מ פסח [רש"י - לאלתר יבש ויכולין לאפות ברגל]

עושין מעקה מעשה הדיוט (הוצא ודפנא, אינו טח), שפין סדקי תנור ביד ורגל מעשה הדיוט

מתקנין חלקי הדלת חוץ: ממכוין מלאכתו במועד, רב חסדא - כלי שעושה קול [רש"י - אולודי קול אסור],
לר"פ - אחר גזרת יוחנן כה"ג, רב אשי - לר"י דבעי שינוי

כיבוש מותר ביכול לאכול במועד, בדבר האבד

פ"ב מי שהפך

גמ' יא: - יב:

הזמין זיתים ונאנס ובא רגל - ר"י - סוחט קירה ראשונה ומניחה, ויין בבור מחפה עראי/בנסרים
ר' יוסי - סוחט הכל כדרכו, ויין מגיפין לגמרי [דבר האבד א"צ שינוי]
אירע אבל ר"ל - רב שישא בד"ר אידי - אסור [דאו' או כעין דאו'] ואחרים יעשו בשבילו (רש"י - קירה
ראשונה), רשב"ג - אא"כ הוא האומן היחידי - יעשה בצינעא
רב אשי - מותר כנ"ל [איסור מלאכה מדרבנן]

רשב"ג - אבל שהוא האומן לרבים, ספר, בלן היחידי והגיע הרגל - יעשה [רש"י - אית לי' פסידא וצורך
רבים]

שכיר יום אבל לא יעשה אפי' בעיר אחרת [רש"י - בידו לחזור ואין פסידא כ"כ]
ואם הוא מושכר לחודש - יעשה

מלאכתו ביד אחרים - לא יעשו בביתו [רש"י - חשד שמסייע, שהשכירו בימי אבלו]

שביתת בהמה של אבל - מר בד"ר אחא - באדם חשוב לא יעשה אפי' מושכרין אצל אחרים

מלאכה לנכרי בקיבולת (לרש"י - בשבת) מותר חוץ לתחום
חוץ: מחוה"מ [אנשים באים], אדם חשוב, נותן סיוע להם
מקבלין קיבולת במועד לעשות אחר המועד ובלבד שלא ימדוד כדרכו

בחוה"מ אין מרביעין בהמה, ר"י - בתבעה מרביעין חמורה, ומכניסין שאר הבהמות לבקרות
אין מדיירין (בהמה לזבל) בידים ואין מסייעין [רש"י - לבהמות, לנכרים שבאו להסיע בהמתן ממקום למקום]
אא"כ הנכרי שכיר שבוע

רבי, להל' - מותר (רש"י - לסייע לשכיר, רש"י ברי"ף - לנכרי לדייר) בשבת בחנם, ביו"ט במזונות,
בחוה"מ בשכר

שמואל - עדיף לזפת כוזא [חבית איכא טירחא יתירא], לרב דימי - חבית [פסידא יתירא]

לר' יוסי - מלאכה במחובר אסור אפי' בדבר האבד, ואם אין לו מה יאכל - מקוצר עד טוחן מותר (חוץ
מאדם חשוב) ולא ידוש בפרות [רש"י - אוושא מילתא]

מוֹתֵר ממה שטחן, קצץ, הטיל שכר לצורך המועד מותר לאחר המועד
לת"ק אין מערימין, לר' יוסי בר' יהודה מערימין

רב חננאל אמר רב, רב אשי - קוצץ דקל לצורך נסורת, ואביי חולק

רש"י יב.

היתר כלים לכובס גוי בע"ש - לרש"י - בלא מינכר שהוא של ישראל

גמ' יב: - יג:

מכניס אדם פירותיו בצנעא מפני הגנבים

כוון מלאכתו במועד - יאבד, ואם מת לא קנסו בניו אחריו (רש"י - ומותר בהנאת המלאכה)

לקיחת בית ועבד ובהמה, פירות כסות וכלים בצינעא מותר לצורך המועד, לצורך המוכר שאין לו מה
יאכל

מותר ליתן מלאכה ולשכור למי שאין לו מה יאכל

אין מפנין מבית לבית אלא מבית שבחצרו לחצרו, מבית האומן בחשש גניבה (לבית הסמוך \ לחצר
אחרת \ בצינעא לביתו)

מכסין קציעות בקש מרוחקין זמ"ז, לר"י אף סמוכין לעושיין אותן כרי

לר' יוסי - תגרים, ציידים, דשים החמירו על עצמן שלא לעשות כלל אפי' לצורך המועד בצינעא

מכירה בצינעא: פתוח לסטיו, פותח א' ונועל א'

מותר למכור בפרהסיא תבלין [רש"י - הכל יודעים דלצורך המועד]
ופירות ערב יו"ט האחרון [כבוד יו"ט]

רש"י יג.

נטילת קוצים תלושים - רש"י כאן - אינו עבודת קרקע, רש"י גיטין - מלאכה דרבנן

רב - מנדין מיד ושונין לאחר ל' ומחרימין (רש"י - באורו) אחר ס' יום,
 רב חסדא - מתרין ביה בה"ב (לרש"י - נידוי - נידוי - חרם) לממונא אבל למבזה ת"ח מיד
 מותר להתיר נידוי תוך ל' לממונא אבל למבזה ת"ח צריך ל' יום
 מנודה לרב מנודה לתלמיד, לעיר - גם לעיר אחרת, לנשיא - גם לכל ישראל אבל לא הפוך
 כל א' שנידה מפיר חלקו ולהל' אפשר ע"י בי תלתא אחריני
 בא"י נידוי ל' יום, נזיפה ז' ושל נשיא ל'; בבבל - נידוי ז', נזיפה חד יומא
 { לרבי לא ילמד בשוק, לר' חייא מותר; שאול צדיק גמור; כושי = משונה במעשיו (צדיק);
 דוד הקים עולה של תשובה; צדיק מבטל גזירה; דוד למד ע"ג קרקע }
 ת"ח שנידה לכבוד עצמו - חל על כו"ע, ואי על מילי דשמיא חל אף על רבו
 משמתנין ת"ח שיצא עליו שמועות רעות
 אב ב"ד שסרח אומרים לו שב בביתך ואם חזר וסרח מנדין מפני חילול ה' - לרב הונא,
 ולר"ל ת"ח רק מנדין בצנעא
 אמתא דרבי נידה א' שהכה בנו הגדול - לפני עור
 אין מנדין על גזול, מנדין על שנידה שלא כדין
 ליחיד שנידה הוא יתיר או נשיא יתיר
 ת"ח מנדה ומפיר לעצמו

רש"י יז.

ת"ח עבד דינא לנפשי בדבר שודאי לו לחייב חבירו ממון

גמ' יז: - יט.

נזיר ומצורע שיצאו מטומאתם אפי' לפני הרגל, מותרין לגלח בחוה"מ [שלא ישהו קרבנותיהן]
 שביעי של אבל שחל בשבת עיו"ט - לאבא שאול התחיל שלושים והוי אנוס ויגלח ברגל
 נשלם משמרת כהן ברגל - למשנתינו לא יגלח [כל משמרות שוות ברגל]
 לתנא אחר מותר [משמרת נשלם]
 תכפוהו אבליו ר"ל מקיל בתער ומכבס כסותו במים,
 ואם בא ממדינת הים וכו' מותר אפי' במספרים
 נטילת צפרנים במועד ואבל - לר"י אסור, לר' יוסי מותר אבל לא בגנוסטר (לרש"י - מספרים)
 מותר לזרוק צפרנים בביהמ"ד [לא שכיח אשה, לא מזיק בשינוי מקום]
 מותר לגלח שפם המעכבת בימי אבלו
 כיבוס מותר למי שא"ל לפני הרגל, במטפחת הידים וניגוב, ומטפחת הספרים, כלי פשתן [רש"י - לא
 נפיש טירחי], בעולין מטומאה לטהרה, אין לו אלא חלוק א'
 כותבין בחוה"מ - שטר קידושין, תנאים, גט, שוברין, מתנה, וכו', גזרות, אגרות של רשות
 אין עושין סעודת אירוסין ולא מיבמין במועד [שמחה היא לו]
 { מה' אשה לאיש; נחשד בקול דלא פסיק - לכה"פ ראה אחרים שעשו ושמח }
 אין כותבין שטר חוב אא"כ אינו מאמינו או שאין לסופר מה יאכל
 אין כותבין או מגיהים סת"ם, ר"מ - כותב תפילין ומזוזות לעצמו או לאחרים בחנם,
 ר"י - מערים למכור שלו, ר' יוסי ולהל' - מותר לכתוב כדי פרנסתו (לרש"י - בהרווחה)
 טווית ציצית - ר"א ומשנתנו - על יריכו, חכמים - באבן
 לר"י - לר"א - באבן, לחכמים ולהל' - אף בפלך (כדרך חול)

גמ' י"ט. - כא.

משנתנו, ר"א, ב"ש, ת"ק ואבא שאול - רגל מבטל שבעה אם מת ג' ימים קודם הרגל וירחץ ביום ג' לערב (לרש"י - בליל י"ט בצונן)
ב' ימים קודם - אחר הרגל מונה ה' וא"צ ניהומין אז
חכמים, ב"ה, לרש"י תנא דמשנתנו - אפי' שעה א' של כפיית המטה, רגל מבטל ז'
שבת עולה למנין שבעה ואינה מפסקת, רגלים מפסיקין ואינן עולין
עצרת משחרב ביהמ"ק (ואין תשלומין) - ר"א - דינו כשבת, חכמים - כרגל
ר"ה ויו"כ - ר"ג - כרגל, חכמים - כשבת
רב, רב הונא כת"ק - אין רגל מבטל שלשים כשלא גילח לפני הרגל
אבא שאול, לרב ששת משנתנו - מבטל
לאבא שאול (להל') מקצת יום ז' ככולו, ומודים חכמים שמותר לגלח ביום ז'
כשיום ח' נופל בשבת ערב הרגל, ולאביי מודים חכמים דמקצת יום ל' (לרש"י - לקבורה) ככולו
שלשים [פרע פרע מנזיר], שבעה [והפכתי חגיכם - לאבל]
קברו ברגל - רגל עולה למנין ל' ולא למנין ז'
שמועה רחוקה (לאחר ל') - ר"ע, להל' - יום א' [חגיכם (עצרת) - לאבל] (ומקצת היום ככולו)
חכמים - ז' ול', לאלישע בן אבויה וזקנים - על אביו ואמו דוקא ז' ול'
ר' יוסי בר אבין - שמועה קרובה ברגל, בשבת ולמוצאי הרגל\שבת נעשית רחוקה
- יום א' ומח' אי קורע
אין לו חלוק ונודמן תוך ז' - קורע, ולאביו ואמו - אפי' אחר ז'
הוסיפו שמתאבלים על אחיו ואחותו הבתולה מאמו, ואחותו הנשואה מאביו או מאמו,
לר"ע על כל השניים - לחכמים דוקא עמו בבית, לר"ש ב"א - רק על בן בנו ואבי אביו
איש ואשתו נוהגין אבילות על חמיוה וחסותוה ולא שאר קרובי אשתו
אמימר קרע על בן בנו וחזר וקרע בפני בנו
רבים צריכים לאבל מותר בדב"ת - ולוחש לשני ושני למתורגמן
ר"א - איסור תפילין ב' ימים [ימי בכי אבל משה] ואינו חולץ לפנין חדשות אח"כ
ר' יהושע - יום א' [כיום מר] חולץ לפנין חדשות [לרש"י - יאמרו דהניח בראשון]
עולא - להל' יום א' אינו מניח, יום ב' מניח וחולץ ומניח לפנין חדשות (לרבא אינו חולץ), יום ג'
אינו חולץ

גמ' כא: - כג.

אחר ג' ימים: עושה מלאכה בצנעא בביתו,
האבל הולך לבית אבל אבל יושב סמוך לאבלים,
משיב ואינו צריך להודיעו שהוא אבל, ואינו שואל שלום,
ולכבוד רבים מותר לשאול אפי' תוך ג' (ר"ע לכל ישראל שהספידו בניו),
תוך ל' ולאביו ולאמו תוך י"ב חודש אין שואלין לו, ומדבר עמו תנחומין
ואח"כ רק מן הצד (לרש"י - "תתנחם")
מתה אשתו ונשא אחרת - תנחומין תוך ל' רק בשוק בשפה רכה ובכובד ראש
אבל שבא ממקום קרוב תוך ג' מונה עם שאר האבלים [לרש"י - הואיל ויכול לבא בתחלה - כמו דאתא]
כשהגדול הבית בבית, לר"ש אפי' בא ביום ז' ולא עמדו
גדול הבית שהלך לבית הקברות, מונה עמהן כשחזר תוך ג' (לרש"י - הגדול)
מונין אבילות מסתימת הגולל, ושאינם הולכים מכי מהדרינן פניהם משער העיר (לרש"י - חזרה ל"ביתם")
חומרי על אביו ואמו:
(א) לא ימהר להוציא המטה חוץ מע"ש ועיו"ט, (ב) ימעט בעסקו (לרש"י - אפי' דבר האבד),
(ג) חולץ כתיפו (וכן לנשיא), (ד) אחר ל' לא יסתפר עד שיגער בו,

ה) בית השמחה אסור עד י"ב חודש (ולשמחת מריעות ל' יום (ואם לפרעון אפי' לאלתר)),
ו) קריעה עד שיגלה לבו (ר"ש ב"א - לאשה מכסה), ז) כל הלושים חוץ מסודר על ראשו,
ח) קורע למטה משפה הצואר (לר"י על שאר קרובים ג"כ), ט) שולל לאחר ל' (לאשה לאלתר)
ואינו מאחה, י) הקרע לעולם (וכן לרבו, אב"ד נשיא), יא) קורע ביד, יב) מבחוץ (וכן לנשיא)

חולץ לחכם (רש"י - מורה הוראה של העיר) מימין, על אב"ד משמאל, על נשיא מכאן ומכאן

ביהמ"ד בטל לחכם, כל ביהמ"ד העיר לאב"ד ומשנין מקומן בביה"כ,
כל ביהמ"ד וביה"כ (חוץ מקרה"ת) לנשיא ויושבין ודומין בביתם

אין אומרים שמועה ואגדה בבית אבל, ור' חנניה בן גמליאל חולק

שבוע שנייה יוצא מביתו ואינו יושב במקומו, שלישית - במקומו ואינו מדבר,
רביעית - ככל אדם, לר"י - שלישית, רביעית, חמישית כנ"ל

אבל אסור לישא תוך ל', מתה אשתו - עד שעבר ג' (לר"י ב') רגלים
אא"כ אין לו בנים או הניחה בנים קטנים - לאלתר ולא יבא עד לאחר ל'

איסור גיהוץ תוך ל' - ת"ק - לכלים חדשים וישנים מהמכבש, רבי - רק חדשים,
ר' אלעזר בר"ש - רק חדשים לבנים

גמ' כג: - כד:

בני יהודה, ר' יוחנן - יש אבילות בשבת בדברים שבצנעא (תשמיש, בגד קרוע, עטיפה) (לר"ג לא באונן)

בני גליל, רב ושמואל - אין אבילות בשבת (לת"ק דר"ג - אלא במתו לפניו)

מתו בפניו - אוכל בבית אחר, בבית חברו, מחיצה, או מחזיר פניו

אונן בשבת חייב במצות, לת"ק אסור בתשמיש, לר"ג מותר

שמואל - אבל שלא פרע ושלא פרם חייב מיתה [ראשיכם אל תפרומו וכו'] ולא תמותו]

שמואל - פריעת הראש, חזרת קרע לאחריו, זקיפת המטה בשבת חובה
ואם לבש מנעלים - מוכח דאינו אבל ויכול לעטוף כישמעאלים (ר"נ - עד גובי דדיקנא (רש"י -
גומות שבלחי למטה מפיו, חטמו ושפמו וזקנו מכוסים))

סנדל, תשמיש, רחיצת ידים ורגלים בחמין, לרב אף פריעת הראש בשבת רשות

שמואל - קריעה דוקא בשעת חימום (רש"י - בשעת מיתה, לת"ח גם אח"כ [מדכרי שמעתייהו])
ובאביו ואמו אם מחליף בגדו קורע כל ז' ומח' אי מאחין הקרע

תינוק עד בן ל' יום - אין ארון, שורה, ברכת אבלים, תנחומין
מבן ל' - בארון, מבן שנה - במטה (לר"ע - כשאבריו גדולים כבן ב', או בן ב', לתנא בשמחות
- בן ג')

הספד - ר"מ - ר' ישמעאל - עניים בני ג', עשירים - ה',

ר"י - ר' ישמעאל - עניים ה' (וכן בני זקנים), עשירים - ו'

ליום א' לפני עצרת, ר"ה (למ"ד כרגל) = 14 סה"כ, יום א' לפני סוכות = 21 סה"כ

גמ' כה. - כז.

בחוה"מ קריעה, חליצת כתף, הבראה על מטה זקופה רק לקרובים,
על חכם (כל זמן שעוסקים בהספד), אדם כשר, יציאת נשמה

חכם - הוצאת מטה דרך פתח, במטה ראשונה ולא להחליף, שוללין הקרע כשמחזירין פניהם מאחורי
המטה

{ לוית רב הונא, רבה בר הונא עם רב המנונא; הספד על רבינא (ולא רב אשי), ר' יוחנן, ר' זירא;
שינוי טבע במיתת אמוראים }

ר' יוחנן - אפי' על רבו יושב רק יום א', ר' אמי - ז' ול'

אין מאחין קריעה (אפי' לוקח) אלא תפירה שאינה יפה -

להורים, רבו, נשיא, אב"ד, שמועה רעה ברוב ציבור, ברכת ה' - אפי' השומע מהשומע, ס"ת (או תפלין) שנשרף שנקרע שאין יכול להצילו [איכה ע"י יהויקים] - קריעה אגויל ואכתב, ערי יהודה, מקדש, ירושלים

פגע וקרע אמקדש תחלה (ר"מ ור' יוסי - טפח, ר"י - ג' אצבעות) - מוסיף על הקרע לירושלים (ר"מ - ג' אצבעות, ר"י ור' יוסי - כ"ש)
ירושלים תחלה - קורע על המקדש בפנ"ע

קריעה על תפירה אסור, על איחוי מותר

לת"ק דר"ש בן אלעזר מותר להפוך הקרע למטה ולאחותו

ת"ק - לאביו מוסיפין על קרע וחלק התוספת אינו מתאחה,

קרע א' על בשורת כל המשפחה ר"ל

ר"י בן בתירה, שמואל להל' - קריעה נפרדת על אביו ואמו [אין מוסיפין על קרע אביו (ות"ק חולק)]

מקום קריעה - עד טיבורו, וי"א - עד ליבו

ואם נתמלא - מרחיק ג' אצבעות וקורע, מחזירו לאחוריו, הופכו מלמטה,

כה"ג - פורם מלמטה

מח' אי סגי בהוספה דוקא אחרי שבעה [דכבר שללו (רש"י - וקורע השלילות ומוסיף)]

או אחרי שלשים [דמותר באיחוי]

לא יצא בבגד שכבר קרוע לפני מת

רשב"ג - בגד שאול יכול לקרוע אם הודיעו שהולך לבקר אביו החולה, ומאחו ונותן לו דמי קרעו

אין מודיעין לחולה; קטן מקרע [עגמת נפש]; קורע על חמיו וחמותו [כבוד אשתו];

לא יניח תינוק בחיק אבל

אבל ההולך בדרך - ימעט בעסקו (לרש"י - בסחורה - בדבר האבד) או יגלגל עם אחרים

כפיית כל המיטות (חוץ מהמיוחדת לכלים) - ר"א - משיצא מפתח ביתו,

ר' יהושע - מסתימת הגולל, ובע"ש זוקפין מן המנחה ויושבין עליה משתחשך

בבית אבל מכבידין, מדיחין כלים, לא מביאים בשמים, ובבית המנחמין מביאין ולא מברכין

רש"י כה.

הנקבר בא"י נקבר בלא חטא

גמ' כז. - כט.

הכל מוליכין סעודת הבראה בסלי נצרים, משקין בזוכית צבועה, מכסין פני המת, מוציאין בכליכה (מיטת מתים כסולם), בכלי פשתן - קנבוס [שלא יתביישו העניים]

בחוה"מ אין ברכת אבלים, אבל עומדים בשורה ומנחמין והולכים,

ואין מניחין המטה ברחוב להספידו חוץ מת"ח בפניו או ביום שמועה

אין מנחמין אבל שניענע ראשו (רש"י - שנראה שניחם מעצמו)

מפני נשיא אבל וחולה א"צ לעמוד וא"צ להגיד להם "שבו"

יום ראשון אסור לאכול משלו [ולחם אנשים לא תאכל] ויכול להחליף סעודות

מת בעיר כולם אסורים במלאכה אא"כ יש חבורות בעיר

ג' ימים לבכי - וכחרב בין יריכותיו\כתפיו, ז' להספד - חרב כנגדו בקרן זוית

(ועד י"ב חודש כאילו עוברת כנגדו בשוק)

אין מניחין נשים ברחוב [מפני הכבוד - שופעת זיבה]

נהרדעי - רק חיה, ר' אלעזר - כולן [ותמת שם מרים ותקבר שם - מיד]

{ מיתת צדיקים מכפרת; חלה ה' ימים זו מיתת כל אדם }

בן נ' α ס', או מיתה חטופה, או זרעו נכרת = כרת, בן ס' - מיתה בידי שמים
הגיע לגבורות ומת פתאום ר"ל = מיתה נשיקה

{ חיי בני ומזוני במזלא תליא ; רבא זכה לחכמה דרב הונא ועשירות דרב חסדא ולא לענותותו דרבה בר
רב הונא ; מלאך המות }

לפני קבורה - נשים בחוה"מ מענות - כולן כאחת, אבל לא מטפחות (רש"י - על הלב כף על כף), לר'
ישמעאל - חוץ מהסמוכות למטה

בר"ח חנוכה ופורים אף מטפחות אבל לא מקוננות - עונות אחרי א'

{ דיספד יספדוניה וכו' ; ניחום לר' ישמעאל על בניו }

אין מנחמין מדברים עד שיפתח אבל

אבל, חתן, כהן - מיסב בראש

{ קשה יציאת נשמה ; נפטר ממת - לך בשלום, מחי - לשלום ;

מביה"כ לביהמ"ד לביה"כ מקבל פני שכינה ; אין לת"ח מנוחה לעוה"ב }

הדרן עלך מסכת מועד קטן